

NB
98.737

*LAPOS-
KÚSZÁS*

*Győri László
versei*

Magvető Kiadó

Laposkúszásban, földhöz lapulva éltem, írtam, ahogyan lehetett. A vers főnyeremény volt, de szinte észrevétlenül olvadt a semmibe. Mégis írtam, mert hiszem, hogy a vers megmenekít valamit ebből a világból.

Aki eddigi két könyvemet (*Ez a vers eladó* – 1968; *Tekintet* – 1980) olvasta, az láthatta belőlük, hogy mindig többfelé tartottam, nemcsak egyféle verset írtam. Most éppen itt tartok, erre járok. Sok fanyarság, keserűség van a verseimben, olykor amilyen visszás az életem. Az az idő is ilyen volt, amit átboldogultam eddig. Láttam a színét, a fonákját is. Ezért fordítok ki verseket, remélve, értik: eredeti-jükkel együtt épek és egészek. Olyan tragikusabb fonákjaim is vannak, amelyek eléggé személyesek, ettől azonban éppúgy nemcsak az enyéim, mint a többiek. Vannak boldog költeményeim is, lehet, hogy éppen a sötétek.

Győri László

GYÖRI LÁSZLÓ
LAPOSKÚSZÁS

GYŐRI LÁSZLÓ

LAPOSKÚSZÁS

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

© Györi László, 1984

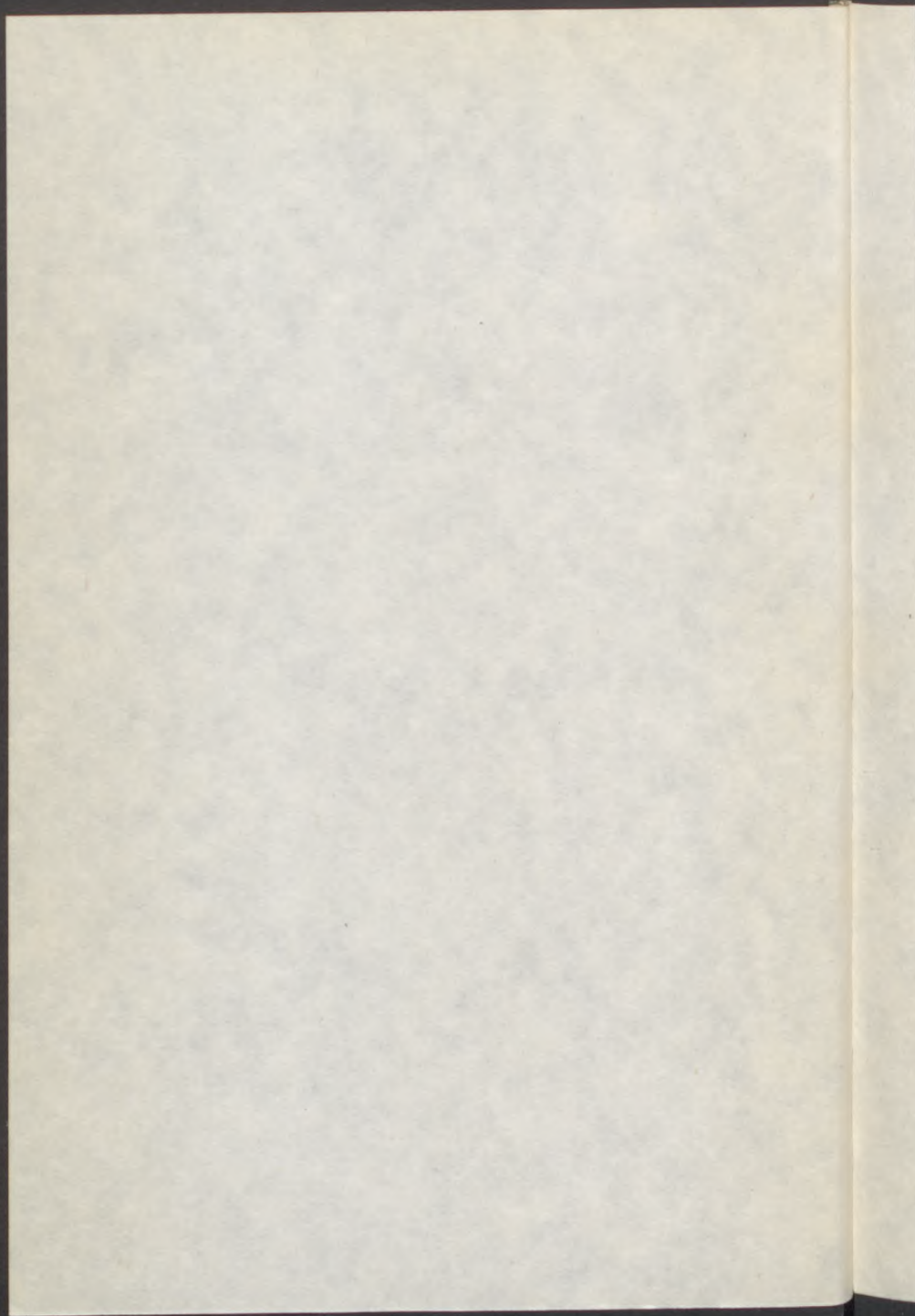

MB 98.737

LAPOSKÚSZÁS

A KECSKÉRE KI EMLÉKEZIK?

Ki emlékszik a kecskére közülünk,
ahogy a tetőre körmöl kapaszkodik,
és el akarja érni ... De mit?
A sziklákat akarta elérni?
De miféle sziklákat akart elérni
az a kecske félúton az égbe?
A kecske nevére ki emlékezik?
A kecsketejre ma ki emlékezik?
A kecsketej íze nevetséges íz,
és nevetséges volt az a kecske is.
Léte tréfáira ki emlékezik?

RÉGÉSZET

kő – kő
nem változik
bronz –
csipkésedik
vas –
elvásatik

ember –
kő
bronz
vas

Idő

szőróra
bőrperc
csontmásodperc

szőr
bőr
elrothad
szétesik
csont
megmarad

GENEZIS

Az idő Kossuth Lajost
hallá: kő volt, szikla.
Hallgatom, Hallani most:
zörömböl szétmorzsolva.

Kossuth hallá Kölcseyt,
aki hallá Kazinczyt,
aki hallá – ánde csitt! –
Izgága Inczifinczyt.

Hallá Martinovicsot
az ügynök, Franz Gotthardi,
hallgatózott, hallgatott,
úgy sűgött Franz Gotthardi.

Ama jakobinusok
hallák a bujdosókat,
bár hangjuk is bujdosott,
akár a futosó vad.

Hallá Mikes Kelemen
Bercsényit, Bezerédit,
hallá az Fejedelem
sebeknek ő beszédit.

Sebek hallák Thököly
Imrét, Thököly hallá
kiket alig; füleli,
nem változtak-e hallá.

Zrínyi hallá Frangepánt,
Frangepán Wesselényit
sub rosa, s hallá a pánt
az vasat, idefénylik.

A vas hallá a vasat,
halál hallá halálát,
új szalonna avasat,
új nyú a régi rágást.

Új csecsemő régi dalt,
Balassi Bornemiszát,
aki hallá – tompa hang –
a visszat egyre visszább.

György az Igazságosat
hallá ama vastrónon
nyurgulva mind távolabb
a vaskos füstcsomókon.

Mátyás hallá latinul
a mandulafa ágát,
mandulafa magyarul
virágnak az virágát.

Virág hallá virágát,
világ hallá világát,
halál hallá halálát,
némaság némaságát.

A FŐDÍJ

Milyen hidegvérrel vesszük
tudomásul, hogy ismét
másoké a fődíj.
A *majdnem* közbeszólt.

Negyvennyolc. Negyvenkilenc.
Majdnem.
De Haynau. De a kiegyezés.
De az első világháború –
egy barna fényképpel,
nagyapámmal a közepén.

Ki ér rá már a látomásra?
A révület érve a szegényeké.
S mit számít a fődíj?
A barna fénykép közepén
egy rokkant baka roskad
majdnem győztesen,
majdnem halálos sebében.

LE JOURNALEUX

„ízelt vaskesztyű”
(Rózsa Endre)

Ötlábú rovar mendegél
mászkál mereng a múzeumban
futkároz erre-arra tér
azután hirtelen megtorpan

nekiiramodik megint
a termet átszaladja ferdén
megáll és így véglegesít
kissé az idő végtelenjén

rágcsálni kezdi a páncélt
s sarkantyúba fog először
lényegtelenen kezdi örölni
bizonnyal a szabadságért

jogot sértett a sarkantyú
azaz a lóság oldalságát
Micráim Csung-kuo Kaskantyú
már évezredek óta látták

eszembe ötlik Dózsa György
huszonöt éve már legalább
falják a költők mind ki költ
az epigo-ars-poeticák

közéjük esve valahogy
miként azóta nyílt titok
mióta az Elérhetetlen
lekapta szobromról a leplem

belőle magam is evék
így lettem közöttük utánzó
de hol a Rózsa Endreség
mocsárban visszaút a gázló

Drágám bocsáss meg éjszaka
hogy nappal szintén megbocsáthass
az a szabadság válasza
hogy a vétekre semmi válasz

kezdem a rovarat érteni
miért kezdte a sarkantyúnál
csip-csupjaink kell őrleni
magadnak miért is hazudnál

a nyű nyitánya: sarkunkba vés
a görög a büszke vitéz
már életében összeroggyant
mikor a nyű belepottyant

a vaslovag nem Akhillész
a sarkantyúja sem sarok
de bizony a kisasszonyok
hiánya lesz az ércpengés

Kanca szökell az udvaron
kivágtat elfut a világba
kiszabadulva szabadon
állam az öngazgatásban

CÍMLEÍRÁSI GYAKORLAT
KÖNYVTÁROSOKNAK

SZABADSÁG

három betűvel beljebb

szabadság

kerek zárójel

(szabadság)

szögletes zárójel

[szabadság]

a megjelenés helye

szabadság

vessző

a kiadó

szabadság

a kiadás éve

szabadság

pont

terjedelem méret

mindenre

szabadság

a besorolás egyetlen törvénye

a szabvány a végső

ŐSZI ŐSZ

Piros vadszőlőlevelek,
besúgószégyenvörösek,
hajtják a falra fülüket,

noha baljós már az évszak,
rókaszag van és reformszag.
Vérszag talán? Vagy erőszak

bűzlik ismét új bűzével?
Vér vagy szabadság ízével
szél csap le és oszlik széjjel.

Megesett a végső halál,
szorong a vadszőlőlevél,
megintetett a régi nyár.

Ez az utolsó napja már
a leveleknek, – mennyi vér,
mennyi eljátszott friss esély! –,

még egy utolsó tavaszra
ismét az ősz napja-szakja.
Volt-e haszna? Vagy mihaszna?

Piros vadszőlőlevelek,
feltartott, vérező kezek,
mintha várnák a sortüzet,

a szemerkélő esőben
falhoz tapadva, merően,
húlnak óriási csöndben. .

MUNKÁK

Paraszti munkák, a hülye alföld
nagy tevékenységei
valaha, régesrég, amelyekről
tapasztalatból, az életemből
tudhatnék elmondani
ezt-azt. A földművesi

munkák, a földműveseké. Munkák,
röghöz kötözve, ahogy
kötözve vízhez vannak az unkák,
lebegnek rajta, rabok.
A rögöt, a földeket bekúszták
négykézláb-mozdulatok.

Csúszó-mászó, tört, mogorva, zordon
mozdulatok, a csiga
gyűrött mozdulata, a vakondok
fekete mozdulata,
sötét mozdulata a vakító
fényben. Is. A pocsolya

mozdulata. Bealkonyodó, zord
mozdulatok, a dagadt
bokák mozdulatai, a csuklók
mozdulatai, a vak
üszök, a sár, a gyíkok, a kígyók
mozdulatai alatt.

A férgéké, százlábúakéi.
Nyirkon, homályon. Esik,
eláll. Bújik a gaz. Vágni. Tépni.
Hasalni, csúszni. S megint
borul. Eső lesz. A csont is érzi,
halálba hogy gazosít.

Hasalva térden és mindhalálig
szemlesütve, a föld
alá bújva, nézve fulladásig
a sárba. Kapkodva. Fúlt
tekintet, sár rohad, széjjelázik,
arc elpirul, összetört.

Paraszi munkák. Csecsebecséknek
mézes-mázos ideje
van. Megértem, éltem negyven évet.
Az is csak csecsebecse.
Nem állok ide-oda. Se végleg,
se így-úgy, mint kellene.

EGÉR HAVA

Lyuk és egér egymásra lel,
s a lyukak oly szaporák:
lyukat lyuk kúr, lyukat lyuk ell,
szüldösi ága-bogát.

lyukakban lyuk, és az egér
kúr, fial, bármibe rág. –
A bolt kenyeret jegyre mér,
macskafogókat is ad.

A gazda nyávog, kisparaszt
miákol, holdra ha lát;
feketén vágott kismalac
lelke az ég fele vág.

Élesedik az osztályharc,
hogy vele szeld a cipót;
köszörűn szikrázik, s vágatsz
élivel édeni jót.

Az osztályharc élesedik,
akár a torkon a kés:
viszik a prolik jobbait,
valaki bűnt egerész.

Végre van hajtva a padlás,
viszik a tört gabonát;
nem attól hízik a munkás,
macskafogót aki gyárt.

Lyuk és egér egymásra lelt.
Cica, hát hol a hazánk?
Egérkirály lustán kereng,
népe elúzta a kánt.

S lesz bál, amely egérre lejt,
egérre jár a világ,
és ő – macskázva száz rekeszt –
főz cicahús-vacsorát.

Leszáll a nyárutolja-est.
Kipödri összekuszált
bolsevik élbajuszát,
dorombol, s körmöket növeszt.

AZ IDŐ KERESZTJEI

A bandagazda búzatipratók
kiszaggattak gyökerestül minket.
Gégére gégét, tarkóra tarkót,
torokra torkot, eszmére eszmét
vetettek át, illesztettek, vontak.
A nyakszirtet értőn átcsavarták,
tekerték és fonták a gerincet.
A férfiéval egybe a nőét,
aggokéval a gyermeki gyöngét.
A koloncot, a súlyos sárcsomót,
leverték a hűt, a ragaszkodót.
Hitünk, talapzatunk verték le ők,
verettettek vertek és hitverők:
a kéve alá kiterítettünk,
jövőt kötözők, s elmetszettetünk.
A lucskosat, az éppen fölkelőt,
az aszályból is föltápászkodót,
a jót a jóval egybeterelőt,
a földet, a bérházak lépcsejét
gyökerestül, gyökéig tépte ki
a gazda, tépte, cibálván tiport.
Készültek az idő keresztjei.

KAMILLA

Kamillatenger a padláson
sárga kamilla
lakatra zárva – az arcmásom –
micsoda illat

Kamilladüh az egész udvar
sárga kamilla
kutyaugatás – arcra bukva –
nyíva kinyírva

Kamilla-emplők – milyen forrók –
sárga kamilla
apácaágyon nyárban forgók
rákra kinyílvá

Kamillavirág mily iszonyú
korba teremtél
gyermeked voltam árva fiú
virág te szültél

Lakatra csukódott a tenger
lakatra zárták
sárga hullámok futkostak fel
s alá – de gályák?

Kamilla kimondani segíts
milyen iszonyú
kiverni saját gyermekeink
– arcom a tanú –

ahová éppen elindultak
– lét – micsoda lét –
az otthontalanságba vagy csak
közben miközénk

ÉJSZAKA

Betonban szenvedj,
mint a kő, –
s fölvisított egy
csecsemő.

Mintha ó verset
hallanék,
írtam a gyermek
énekét.

Örök kiáltás
üteme,
zűrzavar, rángás
volt keze.

Enyém volt, enyém
az a kéz,
mert ő voltam én,
s egy egész

így voltunk ketten,
én meg ő:
férfi s megrettent
csecsemő.

Jövőmet adtam
ennie,
cuppogva, gyorsan
nyelte le.

Övé örökös
birtokom
a semmi: erős
lesz nagyon.

TABULA RASA

Szorgalmatos létemen át
kijártam minden iskolát
kijártam annyi iskolát
hogy nem maradt más iskola
csak az ostoba iskola

Elkezdttem visszafelé járni
vissza az összes iskolát
visszatanultam lankadatlan
hogy nem maradt más iskola
újraszületni máshova

TE MEG ŐK

Pelenkát mosok éjjel-nappal,
mosóporozok, forralok, öblíték,
gyereket fürdetek, s közben egy kised
dalt: „elvitte a víz a szappant.”

Százféle ilynemű gyerekdalt
fürösztetek, pocsolok gyermekemnek,
mivelhogy „engem mindig apu fürdet,
nem anyu, ő ilyenkor szoptat.”

Mikor a vizek mind lefolynak,
a kicsi alszik, a ház *énekelget*.
Fülembe nagy, fehér dugókat

gyömködök, mint mély ősemberi csendet.
Csöndet! – kiált a zubogó csap.
A poén bennsül. Ugye, jól vagy?

ÓDA A GYERMEKRABLÓHOZ

Gratulálok a tettehez: sikerült,
még ha csak ötvenhat napig is!
Csak úgy, ahogy mi
a sajátunkat elvált világunk elől,
te olyan természetesen
loptad el a másét.

Te megmutattad: még ezt is,
még azt, amazt is lehet.
Üdvözet néked, gyermekrabló!
Új távlatokat nyitottál
kisszerű életünkben,
hol legföljebb fog törni,
lánc csördül,
kés hersent géjét,
lakáscserébe roppantanak bele
a hivatalnokok, –
üdvözet néked!

Te a hersenő gégét,
te a szegények egyetlen vagyonát,
azt a kültelki néhány kis szobát
egyetlen szárnycsapással
könnyedén átrepülted,
szállsz új horizonton.

Sírsz? Miért?
Még a költő és rólad révedez,
csak tebenned bízunk,
és nem retteg soha többé.

ROZMARING

Letépem ezt a rozmaringot
már tudhatnád az ősz halott
Többé a földön ezt a hangot
sohase hallhatod

A hang a harmonikaszó
az harsog az kering
Guillaume Apollinaire csalo
borzong a rozmaring

Ó idő ága rozmaringág
Rozmaring nevű fogadó
te tudod ki volt az a Szindbád
rozmaring tudod ó

A rozmaringot összetépem
ó Guillaume hangaszál
sötét virág a tűz a mélyen
csillogó szén halál

1972. február 7.

NYELVTAGOZAT

Szegény emberhez illón
egy szegény kis szabóhoz vittem
a levetett ajándék-kabátot.
Kifordította, újraszabta.
Viseltem, akár a tűnt világot.
Tíz évem öltözött bele,
most levetkez engem,
egy putriban lóg, jár-ke,
és cigányul tanul.

THE MERAV

leszoktam az örületről
leszoktam ezennel
örültségeitek nézem
békülő szememmel
örültségek örültjei
vesznek körül engem
the merav

felnyakkendőztetik minden
reggel értetek az ingem
leszoktam a nyílt kalandról
kinyitott bőrömről
késnek adandó nyakamról
torkomat nyakkendő
nem szó nem sírás szorítja
leszoktam
the merav
én a szavakról magamról

dilisek félcédulások
könyvtári szoros betűrendben
aberráltak és zümzümök
Cutter-számok a tört gerincen
A-tól Z-ig (miképpen fenn)
engedjete magatokhoz engem
the merav

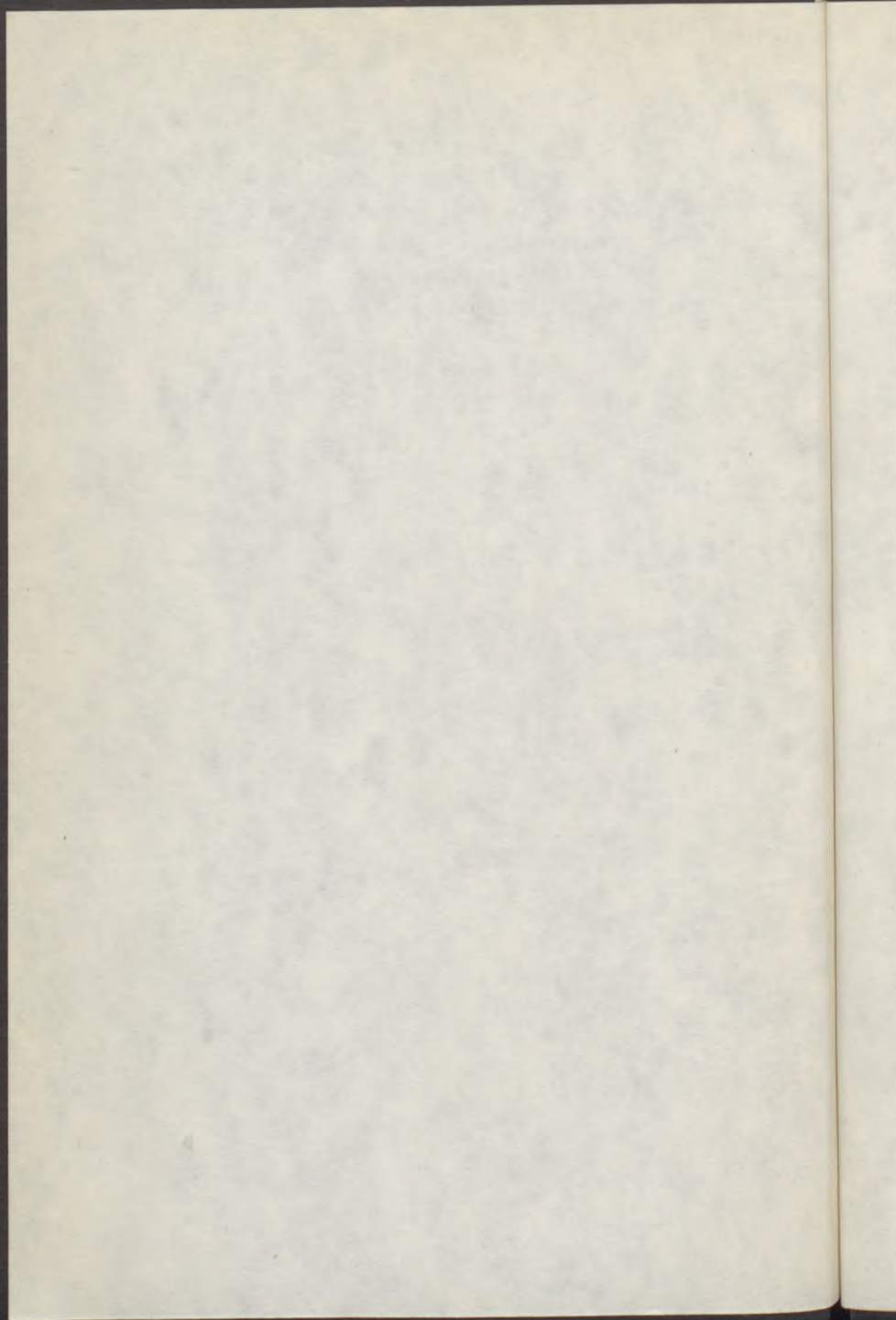
miután

eltűnünk, mint a nagybetű,
helyünkön csupa kisbetű,
tűnünk, ám tudjuk legalább
tűnt s tűnő dávid, góliát,
erre már a történelem
mutatott példát. hát igen.
a tűnésre példázatot
lelni, vagy egy célvázlatot,
elégge egyszerű dolog.
mondjuk, a grófok miután,
miután, azaz *mi után*,
: a példázatban ez a *mi*
valódi fő-fő valami,
nem is grófi, de hercegi,
hercegkisasszony-lábközi:

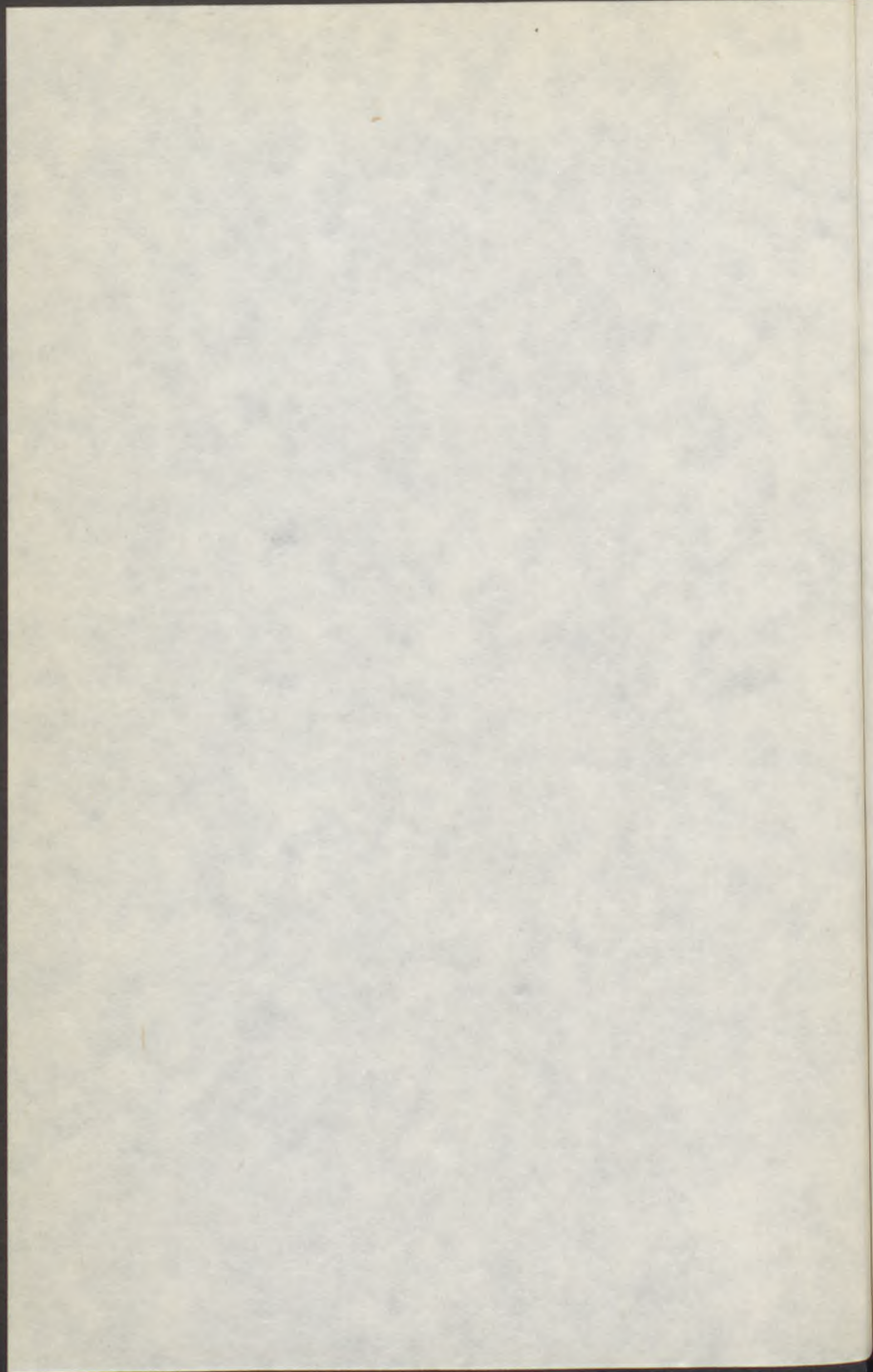
hol volt, *az után*, valaha
a gróf – a gróf! – elhívta a
költőt, a pici mákszemet
ebédre. beleegyezett.
ment a kastélyba, a kastély
akkorácska, mint a mákszem.
kijön a gróf, egy mákszemnél
is kisebb. ó, uramisten.

a költő a két mákszemet
zsebre rakta mint szemetet.
eltűnünk észrevétlenül
helyünkön csupa kisbetű
a kertben új mákszem hűzöng
új mákszemhad új erősök

csörgeti csörgeti a szél
a gubót a gubót a gubót

FÖNYEREMÉNY

H
c
H
a
H
r
c
r
i
a
a
a

JÓKAI ÚR ÉS SVEJK, A DERÉK KATONA,
EGYETÉRT

– Egy országot emelt föl Erzsébet királyné
hófehér szeráfi alak, mely őt mint menyasszonyt
tünteti fel
dicsón uralkodó királyunk legbelső szobájának
egyedüli dísze

Erzsébet királyné
áldó nemtőnk, őriző angyalunk, gyászruhás mater
dolorosa

Erzsébet királyné
nevét emlékszobrok, mauzóleumok fogják
megörökíteni

óh Erzsébet királyné
Te az örök üdvösséget megérdemelted egész életed
minden cselekedetével

Te már ott ülsz a szenteknek sorában
imádkozzál miérettünk a népek Atyjához
áldja meg, védje meg a mi jó hazánkat
adjon népeinknek békességet
áldja meg hosszú élettel, dicsőséges uralkodással
a mi szeretett

királyunkat, Ferenc Józsefet,
a kit a Te angyali szellemed ihlessen az égből
a mint egykor a földön
hogy népeinek boldogságában találja örömét,
dicsőségét.

– Hát mostmár odafönt van a mennyországban, isten
nyugosztalja

szegény fejét.

Pedig az öregúr igazán nem szolgált rá. Gondolja
csak meg.

Elvesztette a fiát, Rudolfot, azt a derék
fiatalembert.

A feleségét, az Erzsébetet, egy reszelővel szúrták le.

– Ámen.

DE SZERETNÉK VELED LENNI

De szeretnék veled lenni,
kávéházban elmerengni,
eszméid közt járn-kelni,
korholtatni, szerettetni – – –

Míg a kávét iszogatnám,
halálotat halogatnám,
lehajtott főm felemelvén
átsuhannád élő elmém – – –

ZÚG A TENGER

Kikapcsolják a villanyom.
Ez zúgott bennem, mint a tenger...
(József Attila)

„DAL”

Kikapcsolták a villanyom.
Nem zúgott bennem semmi tenger.
Mit érsz, József Attila, mondd?
Ez zúg most bennem, mint a tenger.

Kikapcsolták a villanyom.
Ilyenkor gyertyát gyújt az *ember*.
Miért, József Attila, mondd?
Ez mormog bennem, mint a tenger.

„MELLÉKDAL”

Kívül a szerelő,
a hű kikapcsoló,
a néma, kattanó,
szelíd parancstevő.
Zúg a tenger.

Belül a gyertya ég,
a csonka gyertyatű.
József Attila, védj,
óvd meg, ha óvható
e vaksi, pillogó
rossz szemű féltekén.
Zúg a tenger.

„UTÓDAL”

Zúg a tenger, a villanyom.
Gyertyázik bennem, mint a tenger.
Játszi szavakkal illanom
lehet, azért is lehetetlen.
Zúg a tenger.

CHANSON DE PROLÉTAIRE

A világrészek csöndesen
úsznak a langyos vizeken
parapamm paramm papamm
úsznak a langyos vizeken

Van káposztánk görbe krumplink
piszkosan élünk s meghalunk mind
parapamm paramm papamm
piszkosan élünk s meghalunk mind

Purkoá sírsz, te? purkoád
új inget álmodik reád
parapamm paramm papamm
új inget álmodik reád

Ől győzni fog sosem gyászol
az akit a páty elpátyol
parapamm paramm papamm
az akit a páty elpátyol

VÁRJ REÁM

Várj reám, s én nem jövök,
 hogyha vársz nagyon;
előttem a sárga köd,
 utánam, tudom,
szintén köd van, ködszínű.
 Mért is jöjjek én,
ködköpenyű, – életű,
 ködbe bújt legény?

Várj reám, a Don-kanyar
 is vár énreám,
fegyvertelen, oktalan
 vár a szép halál.
Nem sárga köd, hófehér
 ősobszidián,
pattintott kő, csipkeél-,
 fagy-meridián.

Várj reám! Ne várj reám,
hogyha vársz nagyon!
Fakó lován hét határ
űzött utamon.
Tizenkilenc óta már
bújok az elől,
ami, tudom, rám talál
elűszkösödőn.

Várj reám, ó, várj reám,
vár a béke, ó!
Ha nem halok, várva vár
a koncepció.
Szívem, torkom elszorul,
feszeng és szorong,
várd reám e régi-új
szerencsés iszonyt.

Borral csendül a pohár,
könnyet ejt szemed,
tört, kopogó, tűzkopár
emlékezeted.
Poharadban új nedü,
kedvem kedvese.
Kilenc hold száll, egyszerű,
s nem érted sose.

INTERRUPTIO

Hát iszonyúak a férfiak.
Jobban várják az újszülöttnél,
amit az asszony tud adni csak.
A szülészeti osztály röptér,
landoljon haza a szerető, –
mellére bár a csecsemő
homokpoggyászként nehezül.
Zavarba esnek a férfiak,
retteg a kórházban a nő.
Csecsemőjében elmerül,
nem választ kettejük közül.
A férfi magában fölriad,
duzzogva jár-ke, s hálni dűl.

CARMEN IMMORTALE

Rányitják a vécét
egy zsúfolt vonaton.
Félruhátlan áll,
félíg meztelen.
A nők fölnevetnek,
mert mi mást csináljanak.
A férfi
befejezi dolgát,
keményen kilép, –
nem történt semmi.
Ezek az asszonyok,
ezek a nők
pelenkázták a férfit,
teszik a halálba.

RIPPL-RÓNAI

1.

A város királya
Övé az egyetlen kastély
kívül a falon
fönt a dombtetőn

Vörösfenyők
nyírfák
rényi fű
gesztenyefasor

A fűre heveredtünk
nem vert ki
senki
örök katonák
alabárd

2.

Emlékszel a csőszre
Sétáltunk eltévedtünk
ordított rázta a puskát
kutyát uszított ordast

Disznó földbérلők – vadak –
kukoricását óvta a csósz

Így fogadott
csósszel puskával vérebbel
a város

3.

Az agyaraknak jusson kukorica

4.

Egyetlen képe száz hold tengeri

5.

A város királya
Védtelen
Az üvöltő csószöket elűzte
parkja népünnepély
tanácsköztársasági majális
óriás műterem

6.

Azon a fűvön
gyermek születhetett volna

MÍTOSZ

Kondérban fő az állkapocs,
bugyborékol az abalé,
kutya vonyít, a holt Maros
lopakodik és ideér.

Vén András kezében kalács,
majszolja, rágja éheért;
a keze reszket, ókulás,
tocsog a sárban, ennyit ér.

Kié lesz este az első,
a nagy, a menyasszonyi tánc?
Kit illet meg az a tűzkő,
a kova, a szikra, a láng?

Nyílik az ajtó, havasan
iramlik a kutyákon át
András, a bátyó, urasan,
a lomha, nagyárnyú kulák.

A lámpa elalszik, András,
vén András tanyája sötét,
ijed a nőkön a nyaklánc,
rebben és elejt a cseléd.

COMOEDIA

A szalmavágót, a kétágú
vasat, fölhajították a padlásra már,
a furfangos akácnyelet szú
rágja, a néprajzi múzeum kiszáll.

Azaz a helybéli tanár
a kisváros gimnáziumából indul
el szimatolva, s a kacatok közé nyúl
egyenest érte, toronyiránt,

arcáról izzadság lombjai lógnak, nagyokat fúj:
a két keze tömve, hónalja alól egy fakanál
szúr hegyesen előre, avas szalonna kandikál
felé, a pondrók elhagyták régen csapatostul.

A csuprokat, köcsögöket ne sirassuk,
az eltört mécseseket se, mert íme, vidám
jelenet készülöben, a helybéli tanár
szalmavágót rángat a kacatok közül, szidja a
Krisztust,

az Istent is emlegeti már.
A hős, a szalmavágó néma, nem súg
neki senki, de tudja szerepét. Úgy
beszél, hogy hallgat e Molière-

hős bumfordin, istentelen.
Fogódzik konokul. A fehérbajszú
paraszt kuncogni kezd, de nem
segítene. Hát ez a néprajzi

gyűjtés! A színdarab végén a szín, a hely
asztán elszomorodik. A helybéli
tanár szalmavágóstul jobbra-balra el,
ki, függöny le, és semmi Molière-i.

KÉVEKÖTÉL

Gyökerestül tépett ki bennünket.
Leverte rólunk a földcsomót,
a hóna alá vetett,
nyakat illesztett nyakhoz,
megtekert, megcsavart.

Gyökerestül tépte ki az időt,
leverte róluk a perceket, napokat,
az éveket hóna alá csapta,
esztendőt illesztett esztendőhöz,
összetekerte mind.

Gyökerestül tépte ki a várost,
leverte róla a tanyákat, falvakat,
a városokat hóna alá csapta,
megyét illesztett megyéhez,
üres foltok, amerre elment.

Készítette a kévekötelet
ehhez a gyöngye aratáshoz
a rossz arató.

EGY KEZDŐ SIVATAGI PRÓFÉTA
SZAVAIBÓL

Nektek én: az öreg.
Közeli, távoli vidéken
most is egymagam, egy,
ám ifjan is ennyire vénen.
Gyermek földi kezét
szorítom – övé az enyémben –
minden reggel, ezért
megzavar agg üdvözülésem.
De üdv, fiatalok!
Lejárt az én kis gyerekévem.
Élnetek, halnotok
kell ama újabb ezerévben.
Addig: hátha vagyok.
(Bár odavan gyermeki létem.)
S hátha: mégse vagyok?
(Akárcsak ti se miképpen.)
Közeli, távoli vidéken
egymagam tietek.
(De ne akarjatok egészen,
magamé se leszek.)

KATÁNG

Csigákkal dugig rakva
e kéklő karácsonyfa,
szobája az útszél.

Karácsonyesti gúzsba
kötözve nyári gazra
gondolat az éjfél.

Virágai zörögve
sziszegnek szára görbe
drótján: rátekerék

őket, már csak azért nem
tudnak leesni szélben
a földre, de mind kék.

Virággal dugig rakva
e kéklő karácsonyfa, –
hullik rá a porhó.

Hó vagy por? Ki tudja ma?
Vasban álldogál a fa,
kóró, csillagszóró.

Vasba szorítva forog,
lábujjhegyen toporog,
sziszeg tűcipőben.

Homloklenyomatomat,
mint ujjlenyomatomat,
ablakra tűnődtem.

A CSILLAGJÓS
UTOLSÓ ÉJSZAKÁJA

Egy Sarkcsillag-szava
sincs, egy Göncöl-szekér-
mondata sincs, noha
motyog, dadog, beszél.
Csak *i*, csak *ú*, csak *a*,
csak hullócsillagok
kurta csíkjai, ha
nyög, nyüszít, motyorog,
s mutogat valamit.
De mit mutat, hogy ott ...?
Lassan hajnalodik.

CUDAR JANÓ

Cudar Janó, olvastalak.
A versed, azt a régít.
Orozni egy butuska lap
ártatlan szüzességit

volt szíved? Ó, te vetted el!
A bűn ily gyorsan érik?
Főd még nem őszül, s nőszeni kell,
hiába vár a szép frigy?

Nősülni hévvel, mielőtt
őszülve hull a sastoll?
Talán harminc éved se tölt,
s már bűnnek szennyje pustol?

Intett feléd a szép tavasz,
Dorottya szűz Kaposból,
vénecske lány, de semmi az,
tüzesebb úgy a tompor.

S te eldobád, Cudar Janó,
a jövő jó reményit,
kurafi, szotyka, kukklotyó,
te kandúr egerészfitty!

S mázban, takonyban, fúj, galád,
egy könnyed-könnyebb-rímben
fekünni porban ott hagyád,
mint én e sort a *Krím*ben.

Kivártad vón a náazi éjt,
lehattél volna minden:
burgoá, krumpnya, mintatérd,
igásló Sex Appeal-ben.

Sikkantva hüvelyezte vón
kunkori, prótyke kukkod
avas evőke zúz alól,
malacka mint a makkot.

De te! „Miként már említém ...”
Tar koponyát utánzó
paróka alól lásd be, vén,
negyvenes, agg magánzó,

belásd már, egykor mit tevéél
ifjonti hajdanában:
verset tevéél, s a költemény
köles volt Hajdinában.

CSAK ÖN UTÁN

Mert Ön mindig előbbre
jár, előbb lép küszöbre,
előbb lép ki az ajtón,
előbb indul el, mint én,
előbb tanul meg járni,
előbb születik.
S ha később, akkor is le hagy.
Léptekben lépdelek,
vastag léptekben lábolok.
Körmök jégeséseiben.
Ön után, csakis Ön után,
uram,
dehogyan Ön előtt:
magammal tartom a lépést –
fölfelé.

JULES KÉRDEZ

Tudom, mi a legrövidebb
út a valóság – képzelet
közti rodeó-szakaszon.
A példa a paradicsom,
az, amelyben egy paripa
vágat, s mindenki ostoba,
ki nem hiszi el, vagy hülye.
De kérdés, hogy került bele.
Jules gyalogol, megkérdezi.
Jöjjetek, világ Jules-jei!

VONATKOZÁSOK

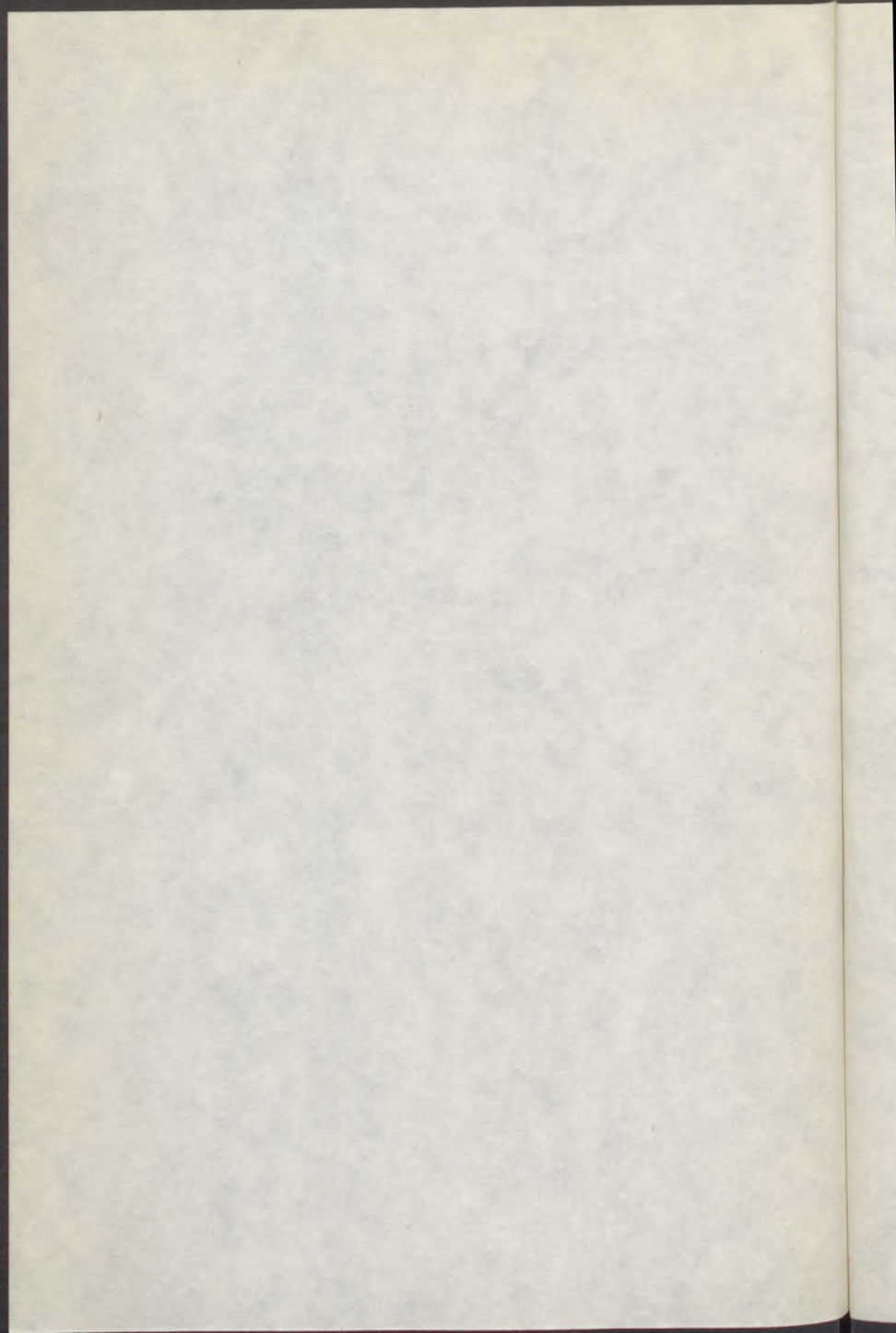
Ki költő, elvon, összevon,
miközben él, a terheit
ledobja végül egykoron,
tisztít, letisztít, elhajít,
old – tudta-e Laokoón? –
le nem zuhanva elszökik.

Láncokat, szíjat összeront,
ej, uhnyem, – enyhülten fölkiált.
Egy éjjelét se húzta gond,
mért húzná épp most legkivált?
Ej, enyhem, – szenny alól kiront,
madara szárnya tiszta tárgy.

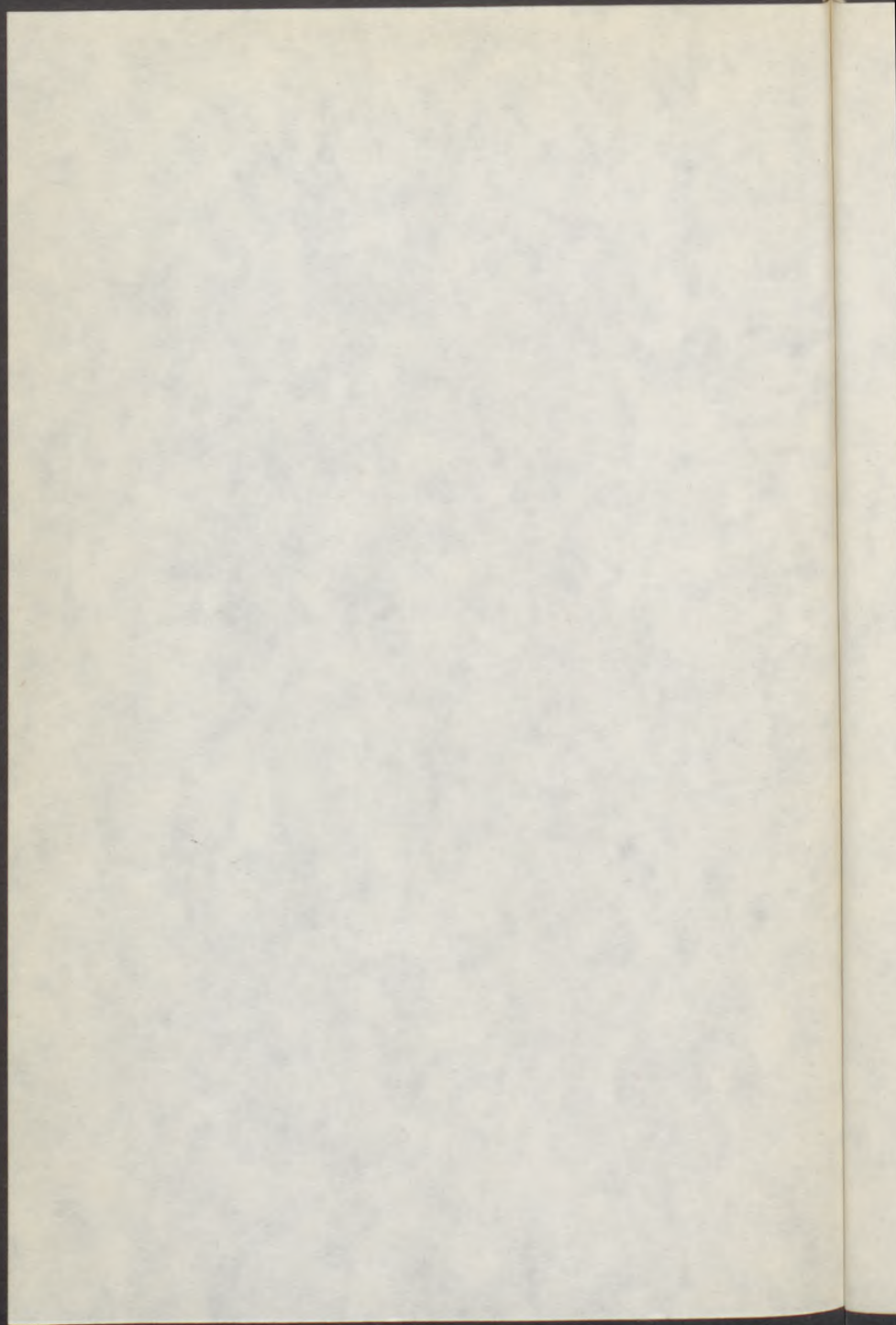
Nem hosszal jellemezhető
zord hús nemzette őt, amely
lekunkorul, ha nem tüzel
oly húsban, mely miként a cső.
Vonatkozása égi hely,
vonatkozása égi pont,
földünkön terhet, vért kibont.

Én, ki nemzödtem vakmerőn,
gyönyörbe oldva, terhesen,
kivonni terhet nincs erőm,
viz, hordozom türelmesen.
Sarat, kölöncöt, görcsöket,
bogáncsot, sorsot, származást,
ing rongyait, magzati mázt,
türelmesen a göncöket.

Saját honomból így vonom
ki lassan, bizton önmagam;
tövistől sajog lábnyomom,
röptöm, föl, körvonaltalan.
Kioldva rosszul, szabadon,
létem tollanként elzuhan.

NOÉ BÁRKÁJA

KIRÁLYSZÁRNY

Ismerek egy embert.
Galambja fára ül.
Ilyen lehetlent
a képzelet se tűr.
A fa miket nem rejt
ily lehetetlenül!

És tolt a bábút.
Paraszt. Ő. Sakkozott.
Egy falu, Kardoskút
népi sakkbajnoka.
Királyszárnyon lova
hová kalandozott?

Ismerek egy embert.
A sakkozó kulák.
Leszórta bábuját.
Szárnyakra cserélte.
Galambja fára ül.

SZÉNAKASZÁLÓK

Kellő közelségből
kaszáltuk a szénát,
gyűjtöttük apámmal.
A fű lábunk alatt,
a kasza-gereblye
célszerűn a kézben.
Kellő messzeségből:
mélyén az időnek.

Madarak őszi gyűlhelye
az a tó, az a tópart,
hol kellőmód közel folyt
ez ősi szénagyűjtés.

A természetvédelmi
őrtorony előtt
madarat gyűjt a tó
immár tudományosan,
az idő magasán.

VESZEJTÉSE A LÁNCNAK

Panelkonyhában
ropogó, gyűrt derű
omlott a hó alá.
Kivasalt tükör
fénye suhogott
a bútorokon át.

Gyerekhalmik,
láncra vert ingek,
foglyok,
lélekviseltések
vesztették láncukat
csörrenéstelen:
sok embermélyi rab.

Embermélyeken éltek,
gyermekmélyeken,
s röpültek felfelé
könnyen, szabadon,
gyűrődéstelen.

CRAIOVA

Lengett a jó legenda
hallgattam mint mesét
a Mama mosta mosta
Craiova szennyesét

Bukdácsolt József Áron
félszékely félromán
családja héthatáron
át s hont lelt Craiován

Lengett a jó legenda
hallgattam mint mesét
tűnődve minek is ma
széttépni köntösét

József Attila itt járt
madár se szállt hova
nagy közös dolgaink hát
ringatta Craiova

KETTŐS

Szeretettel sorrendben a két megnevezettnek

A CSIGA

Marin Sorescunak

Melcul – a csiga
bevonta jól
mésszel
háza bejاراتát.
Se be se ki.
Most szigorúan önmagába mélyed.

Hátán
háza
a tökéletes mű
amelytől egyszer még
undorodik.

Háza körül
körben a világ
honok és hazák
úgy ahogy
közrefogták a háborúk
melyektől egyszer
szintén undorodik.

S ennek a világméretű
undornak a
kellős közepén
elmélkedik ő
Melcul a csiga
akitől aztán ugyancsak
undorodni fog.

MELCUL
Balogh Józsefnek

Melcul én
vagyok.
A csiga.
Szigorúan
magamba
mélyedek.

Beraktam
házam bejáratát.
Tökéletes.
Undorodom.

Házam körül
körben a világ
honok és hazák
úgy ahogy
közrefogták a
háborúk
melyektől
szintén
undorodom.

S ennek a
világméretű
undornak a
kellős közepén
elmélkedem én
a csiga
akitől végképp
undorodom.

LÉPKÉ

Elrezzentem a verset
túl piros szárnyakat visel
mert a szabadság nincs magától
a szabadság még nem szabadság
a piros lepkét elrezzentem

Mintha a világ tőből kiszakadna

SZAVAK

A vers a vers
nem költemény
ne vess kivess
de mondom én

A vagy a vagy
nem az enyém
akárki vagy
átléplek én

Mert hulla vagy
átléplek én
a dög te vagy
nem én nem én

Te nyű-lepett
úgy léplek át
mint képzelet
szörnyfintorát

És mondom én
Igen Igen
bár hordom én
amit ti nem

Bár a vagy-vagy
nő énfölém
magamnak csak
de súgom én

Igen Igen
azt súgom én
reménytelen
de mondom én

S a vagy-vagy a
Nem és a Nem
összhangzata
zúgó Igen

Ezért játszom
ne vess kivess
pácban lángon
is érdemes

STRÁZSA

Ha pirinyó levélzörej
ágroppanás, majomkaland,
ha sperma zsong, ha nő fogan:
mint égzengés, villámdörej.

Villámdörej, mi most sül el,
magroppanás, majomkaland
zajong, zörög fölött, alatt:
mint égzengés, villámdörej.

Te vagy szemem, te vagy fülem.
Szemem vacog, fülem lebeg.
Mennydörgésben nem élhetek.
Levélnesz is dörej nekem.

Az éjszaka könnyörtelen.
Az éjszaka betonpanel.
Világ dörgése éjjelem.
Mert létezem. Mert létezem.

HAVAZÁS

nézzétek hangyák kiált a kisfiú
hópihék jönnek özönölnek
nyüzsögve seregelve szakaszokban
a hajba a prémben a fűbe
csillagos lábcskák kapaszkodnak
lerágnak őket szálanként letarolják
fehér fehér fehér

nincsenek üstökök hajfonatok
válltömés feslik bújik a fehér
ablakon csikorog autó üvegén
söpri a fémkar nyikorog recseg
prém szétesik szétmászik feketén
fehér fehér fehér

lábakat ütögetnek a küszöbön
szétmállott fehér dögcsomók
a lépcsőházban mint a végső
horda a földön szétszakadva
az evés-ivás a szeretkezés
helyéig szivárog a döglé
„lásd, ilyen leszél” ilyen már örökké

tavas van fű nő s dúródik a hó
nézzétek hangyák kiált a kisfiú
szavára azok özönölnek a szó
eget érint az elme ily iszonyú
kisfiú vigyázz a földön mit beszélsz
megeged esik özönöl fehéren
a tudatot érinti ujjával a lét
a lét nyüzsögve árad
fehér fehér fehér
mert nem a szó nem az elme
hozza a tolongó tülekvő hóesést
hanem a szörnyű gyönyörű árdeli lét
nézzétek élet kiáltom kisfiú
bábjait hozza új magokat
életre-halálra

NOÉ BÁRKÁJA

versversversversversversversversversversvers
versversversversversversversversversversvers
versversversversversversversversversversvers
versversversversversversversversversversvers
versversversversversversversversversvers
versvers mit menekít ? versvers
versversversversversversvers
versversversversversvers

HINTA

Egy új város összevisszasága
hintázik hegy tövén: a fénye, az árnya.
A gyerekek alszanak, a lánc nem csikordul.
Forog a Föld, de a hinta nem írja, merre fordul.

Baktatok valahonnét,
lassítva a múltat, kilódítva hosszan csördülő
jövőjét.
A hinta csupa lánc:
hátracsavart, gúzsbakötött, mintha csigolya
csüngne alá.

De gyorsan kimagyarázkodik:
fény esik rá, pöccen a csikk.
Egy fiú lép, egy lány fut oda:
hintá az, láncszem az, nem csigolya.

A kislányok ülepétől
fényes deszkára huppan a szoknya: mekkora
fénykör!
Karikába fogja a frissen kivasalt pepita
szoknya az ablakokat, akár a jó babona.

SARKCSILLAG

1.

Az albérlet a lakás
északi odva, kinyílt.
Mint a fákon a mohás
oldal, a zöld, igazít.
Kiadó szoba: a ház
pólusi csillaga mind.

2.

Az albérleti szobák
ablaka mindig
északra nyílik,
azokban ég legtovább
a lámpa.
Nézzetek csillagára,
testvér Körösi Csomák!

FERENCZY BÉNI: PETŐFI

Kardja pengéje letörve
markában puszta markolat
pengéje szeszláng részegeknek
szobra tövébe okádtak ők

Megyek Gyulán a mély hóban
huszonhat évesen
ilyen mély hó idején született
mély-mély havakban mit keres

Gyere nézd ezt a világot
se döccenő se buktató
nem nyúlik ki belőle semmi
minden besüpped elsimul

Csak ez a kardhegy irritált
e penge villanón kiállt
mégis jó vannak részegek
elintézik a kardokat

Járunk Gyulán a mély-mély hóban
göröngyök buckák alszanak
egy költő versei merednek a hóból
egy festő képei feketén

De az a kardhegy nem mered már
mégis jó vannak részegek
ami más nincs törjétek le
Szántó Kovácsot Áchimot

Kihúzni mint a rossz fogat
legyen eves íny a föld
öreg vénséges beesett arc
huszonhat évesen

Markában puszta markolat
szorítja holtában is
mély-mély időben egyidős
torkomban sírás a kardokért

VOJTECH KONDRÓT

Tisztelgés Ady Endre című verse előtt

Szereti egyként az embert és a pondrót
szava szavunk szava mint a telefondrót
népeket köt össze s amit a vakond rótt
mert műve a létnek cirógatja Kondrót

A NÉMA VERSEK DIADALA

A síkos síneken előre,
a tüdő, a gége, a nyelvcsap,
a fogsor sínjein röpülve
mámmal furakodva zenghet, –
nemcsak az ínyek, az ajkak
zengik a verset.

Gázsijáért a ripacshad
beszélhet, sírhat, zokoghat,
akkor se. Íme, a *nemcsak*
fölemeli ujját a sötétben.

Hosszú uszályban állhat élénk
a nagy, ünnepelt színésznő,
és elkezdheti az ünnepélyt,
a nagy versmondást, amely most
következik. Ó, a műgond!
Ahogy beszél, ahogy elmond!
És taglal és tárgyilagos!
A sötétben minden néző
ért, ujjong és emelkedik.

Ahogy a kukorica vastag
ízei a száron egymást
kergetik egyetlen rendben
dalolva, akár a nyaklánc
ugrik a női nyakaknak,
kóróra fűzni társai sorsát,
a sok sor is úgy araszolgat.

Ujja bögyével odatapinthat
a nagy, ünnepelt hallgató
hosszú uszályban. Oda, de nemcsak
a nyaklánc-, az üveghang
zengi a verset
(a szavatolt siker gyanúra ok),
a szín meg a művész nem maga
dönt,
a színrevitel, a nagy szavalat,
olykor a némaság az, ami szól,
ami még, ami már,
de ami néma a színfal előtt.

A RONGYFORGATÓ

Arany János, amikor a „Vándor cipó”-t írta

A vándor cipó jut eszébe
most, hogy a múltban keresgél.
Mint rongya közt egy vén *szipó*
túr, a ringye-rongya közt él.
Cafrang a napja, aggos éje
még foltozni se jó.

Így érzi. Így, így. Már öreg úr.
Nem vár és nem kíván sokat.
Múltjába tér, hol minden ó.
Sötét rongyok közt válogat.
Egy épre lel. No, *épp hogy* fakúl ...
Vén posztó, agg szabó.

Leírja tüstént a tolla: „vén
szipó a ringye-rongya közt”,
„múltamban a vándor cipó”,
s forgatva lassan ujja közt
vers készül belőle. költemény.
Akármi rongy a szó.

AMÍG NEM VAGYOK VAK

Kopogjak, mint a bot:
adatok, adjatok
pár rossz fillért, hadd legyek
a ti gazdagotok,
a ti koldusotok,
akit azzá tettetek?

Amíg nem vagyok vak,
az én tekintetem
furakszik, botozgat,
nem a fillér adói
vonszolnak, *husztoznak*,
condrám akármilyen,
tisztos avagy rothadt.
Sorsom én husztozom,
sorsomon én osztozom.
Szárnyát az albatrosznak
sorsomra jó csatolni.

A NYOLCADIK KAVICS

Levettem újra a könyvedet,
a verseidet, és csodáltam,
vagy néztem csak őket, úgy lehet.
Íme, a világ megteremtett:
füvek, fák, bogarak, tetemek,
élők és holtak, s tárgyai:
kövek, kavicsok, köznapi
dolgok: hogy vagy, késik a vonat,
egy egész vagyomba került ez a nyár.
Így lehet, így néztem őket.
Csak semmi csoda.
Füvek, fák, bogarak, tetemek.
Sok halál, sok sötét.
De közben a zöld meg a kék.
Vonulnak föl-le a jegenyék.
Így néztelek, Néztem a fát,
a késik-a-vonatot,
a Keletiben a Meridiánt
Strugából hazajövet.
Füvek, fák, bogarak, tetemek.
Meglehet, minden meglehet.
Ez hát a titok?

Fűre, fára, bogárra nézni, mert te vagy?
Strugába menni, merthát az is csak te
vagy?
Megliehet, minden meg lehet.
Olvastalak és néztelek.
Magamat néztem, úgy lehet.

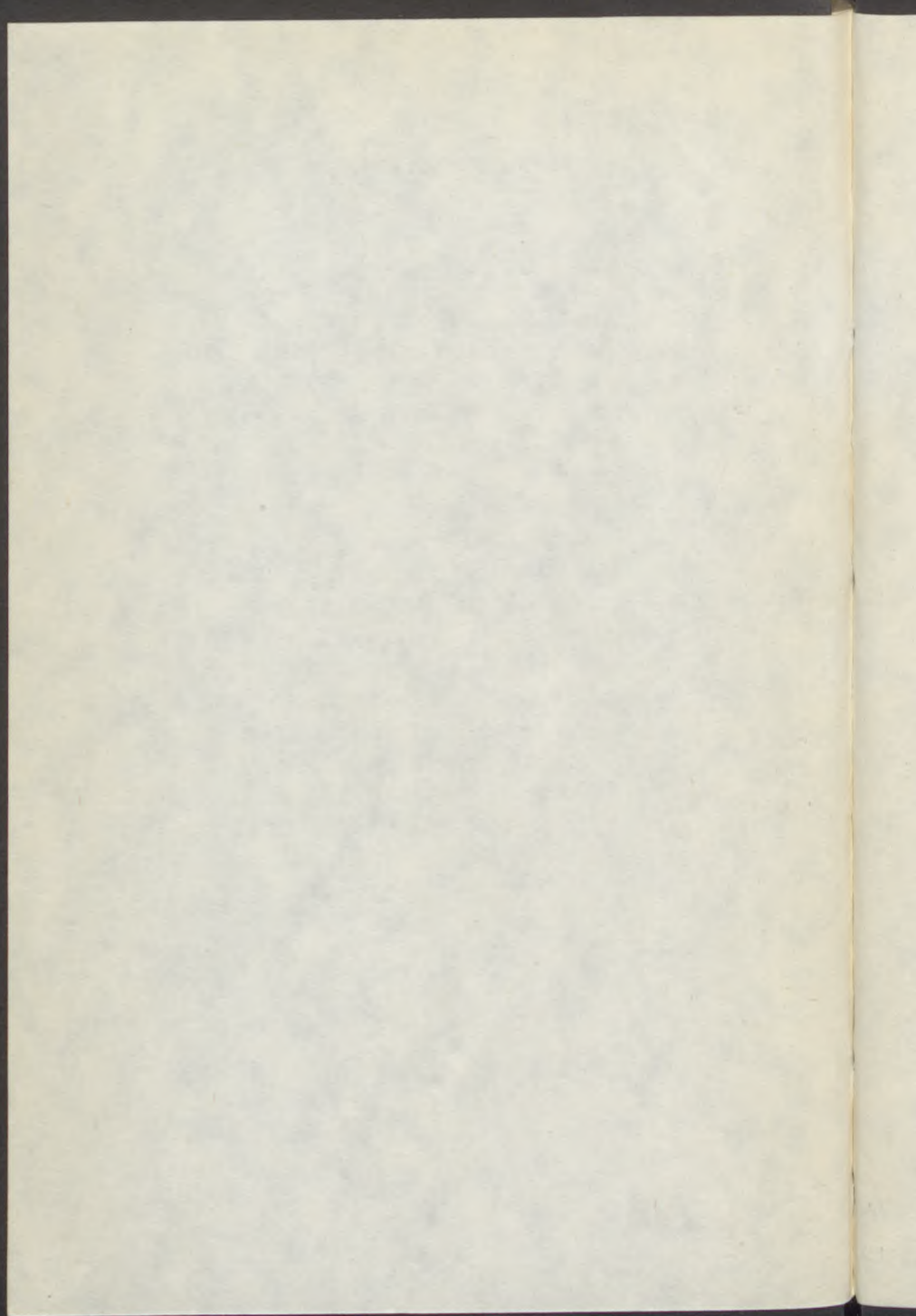
A BAL DIADALA

Csorba Győzőnek

Erdőben, fák alatt
üdvözölt.
A jobbra adtam kezét,
és a bal fogadott.
Madarat láttam.
Mi volna? Mint a többi.
S néztem egy pihit
repülni, fölrepülni.
Szárnyszegve álltam,
mint örökre ki földi.
Ezer szárny se vitt
annyira magasra.

HAMLET KOPONYÁJA

Hamlet, immár kidobta koponyád
a penészes napfényre a földsír.
Mint Yorickét. Vakszemérről látom:
királyi csontból származik e csont.
Egy a bökkenő: hol van Dánia?
Dániában nyugszik-e Dánia?
Dániában nyugszol-e, királyfi?
Ha ott, eltolták messze Dániát:
Magyarországon nyugszik Dánia.
Mert e föld magyar, ez a koponya
pedig Hamleté. Állcsúcsán gödör,
szeme kék, és orrsövényferdülése
van. Ismerem. Tetszik, ahogy hallgat.
Állát a tenyerembe hajtom. Nem
várok tőle mély-mély bölcsességet,
a bölcsességet hagyja időzni
a nála bölcsőbbeknél. Csak mert más nem
zökkent ki akkor? Váljék nagy király
belőle, ha ugyan megéri még.

TARTALOM

LAPOSKÚSZÁS

A kecskére ki emlékezik?	7
Régészet	8
Idő	9
Genezis	10
A földj	13
Le journaloux	14
Címleírási gyakorlat könyvtárosoknak	17
Őszi ősz	18
Munkák	20
Egér hava	22
Az idő keresztjei	24
Laposkúszás	25
Kamilla	26
Éjszaka	28
Tabula rasa	30
Te meg ők	31
Óda a gyermekrablóhoz	32
Rozmaring	34
Nyelvtagozat	35
The merav	36
miután	38

FŐNYEREMÉNY

Jókai úr és Svejk, a derék katona, egyetért	43
De szeretnék veled lenni	45
Zúg a tenger	46
Chanson de prolétaire	48
Várj reám	49
Interruptio	51
Carmen immortale	52
Rippl-Rónai	53
Főnyeremény	55
Mítosz	56
Comoedia	57
Kévekötel	59
Egy kezdő sivatagi próféta szavaiból	60
Katáng	61
A csillagjós utolsó éjszakája	63
Cudar Janó	64
Csak Ön után	66
Jules kérdez	67
Vonatkozások	68

NOÉ BÁRKÁJA

Királyszárny	73
Szénakaszalók	74
Veszejtése a láncnak	75
Craiova	76
Kettős	77
Lepke	80
Szavak	81
Strázsa	83
Havazás	84
Noé bárkája	86
Hinta	87
Sarkcsillag	88
Ferenczy Béni: Petőfi	89
Vojtech Kondrót	91
A néma versek diadala	92
A rongyforgató	94
Amíg nem vagyok vak	95
A nyolcadik kavics	96
A bal diadala	98
Hamlet koponyája	99

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
FELELŐS KIADÓ KARDOS GYÖRGY
DABASI NYOMDA (83-1271) BUDAPEST-DABAS, 1984
FELELŐS VEZETŐ BÁLINT CSABA IGAZGATÓ
SZEDTE A NYOMDAIPARI FÉNYSZEDŐ ÜZEM (83.7480/08)
FELELŐS SZERKESZTŐ KESZTHELYI REZSŐ · MŰSZAKI VEZETŐ
SEBESTYÉN LAJOS · A KÖTETET ROMHÁNYI KATALIN
TERVEZTE · KIADVÁNYSZÁM 5462 · MEGJELENT 5,3
(A/5) ÍV TERJEDELEMBEN, PLANTIN BETŰTÍPUSBÓL SZEDVE
MA 4474

ISBN 963 14 0134 0

105-

2411

Győri László: Laposkúszás